

Jméno: Adéla Šeredová Purschová

Název disertační práce: Kultura a gender

Katedra: teorie kultury (kulturologie)

Obor: kulturologie

Školní rok: 2010/2011

Vedoucí práce: PhDr. Václav Soukup, CSc.

Oponent práce: PhDr. Lenka Opletalová, PhD.

Fenomén genderu je autorce blízký, tématem se zabývá několik let, věnovala mu i zdařilou rigorózní práci. Předkládaný text by v podstatě mohl sloužit jako učebnice či skriptá gendrové antropologie díky své popisnosti. Bohužel není text v rámci kapitol nijak přehledně členěn, obtížně se v něm orientuje .

Práci rovněž poněkud škodí, že neprošla závěrečnou jazykovou korekturou, jsou v ní chyby, hrubky, překlepy a některé formulace či věty by šly interpretovat i jinak. Úkolem oponenta je ale hodnotit jiný než gramatický přínos oboru. Přes tyto výhrady je práce velmi podrobná, pojatá opravdu kulturologicky, vystavěná logicky.

Disertační práci tvoří několik částí, v první části, která představuje gendrové perspektivy ve výzkumu kultury, autorka vymezuje základní pojmy, které tvoří konceptuální rámec zpracovávaného tématu. Pozornost zde věnuje zejména historickému pozadí vzniku genderu, počátkům feminismu a ženské emancipaci, jeho definování se v různých gendrových stereotypch.

Ve druhé části obrací svojí pozornost na myšlenkové zdroje gendrového výzkumu kultury. V této části klade autorka důraz na vymezení pojmů a teoretické zázemí práce, na pohled kulturní antropologie, sociologie a marxismu na gendrové otázky. A vyzdvihuje roli kulturní antropologie při odbourávání předsudků mezi pohlavími. Popisuje spor Friedanové a Meadové skrze jejich názory na mýtus věčného ženství. U kapitoly 2.3, která by se měla věnovat sociologii, mne poněkud zarazil kusý popis sociologického zkoumání v České republice, který se omezil na pouhé konstatování, že je rozšířený. Na konci jediného odstavce věnovaném tomuto oboru jsou jmenovány dvě základní práce Nadvláda mužů a Ženská mystika, které se ale vztahují až k dalším kapitolám a zde působí bez odkazu na autory velmi nepatřičně.

Ve třetí části se vyjadřuje autorka k poznatkům antropologie jako významnému prostředku umožňujícímu reflexi dvou odlišných pohlaví. Zvláštní pozornost věnuje prezentaci antropoložek a jejich práci. Feministická antropologie ovlivňovala názory na pohlaví v několika vlnách. Autorka zde v rámci své disertační práce použila analýzu a komparaci děl a studií genderové problematiky u vybraných autorů a především autorek. A tato část je zevrubná a velmi čtivá. V popsání hlavních teorií a fází feministické antropologie pomáhá v její lepší orientaci diagram.

Čtvrtou částí práce prezentuje psychologickou perspektivu genderu a psycholožky a psychology, kteří ve své práci propojovali psychiku s pohlavím. Freud, Lacan, Jung i Horneyová dokreslují v práci pohled na ženský psychosexuální vývoj. Kapitulu uzavírá Nancy Chodorowová se svým psychoanalytickým feminismem a identifikací s rolí rodiče.

Další část práce se věnuje biologickým aspektům genderu, především biologii pohlavních rozdílů a sociobiologii.

Závěr práce vyústil do využití genderové antropologie v praxi, zejména v rozvojových projektech. Aplikovaná antropologie má v dnešním světě nesmírný význam, její metody a o její poznatky se opírají světové nevládní organizace i neziskové organizace, řešící problémy v odlišných kulturách, v různých koutech světa.

Adéla Šeredová Purschová se pokusila o velmi přehlednou sondu do prezentace fenoménu gender, tedy kulturně utvářené a sdílené pohlavní identity, ve společenských vědách. Tato práce představuje velmi precizní teoretický vhled do ženské a mužské role v kulturní a sociální antropologii. I když feminismus a postavení ženy ve společnosti, potřeba rovných příležitostí jsou velmi frekventovanými pojmy, tato práce nám nabízí neotřelý pohled a srovnání, které zde v této podobě chybělo.

Autorka formulovala cíle své práce a zvolila vhodnou metodiku zpracování. Odborný přínos práce je možné vidět v důsledné snaze o uplatnění interdisciplinárního přístupu, ve zpracování aktuálních témat a teoretické analýze. Autorka při zpracování práce prokázala vysoké teoretické zázemí. Správně pracovala s odbornou literaturou i poznámkovým aparátem. Práce má i přes úvodní výtky poměrně logickou strukturu a je napsaná čtivým a zároveň erudovaným jazykem.

Doporučuji k obhajobě.

V Praze 10. 2. 2011

PhDr. Lenka Opletalová, PhD.